

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะของครู สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มี จิตสาธารณะและ 3) เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียน ให้มีจิตสาธารณะ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินความต้องการ จำเป็น (needs assessment) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ ของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาด้วยวิธีการสำรวจ และ 2) การสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะและสาเหตุของปัญหา ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ ประชากร ได้แก่ ครูสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด จำนวน 10,342 คน จาก 266 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 5 จังหวัด จำนวน 385 คน จาก 20 โรงเรียน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละและใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index ($PNI_{(modified)}$) ในการจัดลำดับความสำคัญ ของความต้องการจำเป็น ในการประเมินใช้ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่า 0.20 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ถือ ว่าเป็นความต้องการจำเป็น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และใช้เทคนิคแผนภูมิก้างปลา (Fishboning Technique) ในการจัดกลุ่มสาเหตุของปัญหาและ สาเหตุย่อยที่ทำให้เกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ

1.1 ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะในภาพรวม พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 1 คือ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลและด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในแต่ละด้านผลการวิจัย พบว่า

1.1.1 ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 1 คือ การจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนผู้เรียนในการจัดกิจกรรม รองลงมา คือ การสร้างเครือข่ายดูแลรักษาสาธารณสมบัติทั้งในและนอกโรงเรียน และการสนับสนุนยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางไปทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ ตามลำดับ

1.1.2 ด้านเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 1 คือ การใช้พื้นที่ทางท้องถิ่นกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติในท้องถิ่น รองลงมา คือ การใช้ดนตรีหรือผลงานทางศิลปวัฒนธรรมให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการนำ “กิจกรรมแผนที่ความดี” กระตุ้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่และคิดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ด้วยตนเอง ตามลำดับ

1.1.3 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 1 คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านร่วมประเมิน รองลงมา คือ การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือและการให้ผู้เรียนรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ตามลำดับ

1.1.4 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาหรือแก้ปัญหาให้ชุมชนให้มีความหลากหลายและทันสมัย รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ผู้เรียนตามระดับชั้นหรืออายุของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและสังคม ตามลำดับ

1.2 ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ลำดับที่ 2 คือ เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกันทั้งในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ลำดับที่ 3 คือ การวัดและ

ประเมินผล พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษมีความต้องการที่สอดคล้องกัน ส่วนครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 3 ในด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ลำดับที่ 4 คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษมีความต้องการจำเป็นที่สอดคล้องกัน ส่วนครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 4 ในด้านการวัดและประเมินผล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในแต่ละด้านผลการวิจัย พบว่า

1.2.1 ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ที่สอดคล้องกัน คือ การจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนให้ผู้เรียนในการจัดกิจกรรม

1.2.2 ด้านเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้ดนตรีหรือผลงานทางศิลปวัฒนธรรมให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนครูในโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ที่สอดคล้องกัน คือ การใช้นิทานท้องถิ่นกระตุ้นให้มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาธรรมชาติในท้องถิ่น

1.2.3 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ที่สอดคล้องกัน คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านร่วมประเมิน

1.2.4 ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนช่วยเหลือพ่อ แม่ ผู้ปกครองและครูทำงานด้วยความเต็มใจที่เชื่อมโยงกับลักษณะของบุคคลและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ครูในโรงเรียนขนาดกลางมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาหรือแก้ปัญหาให้ชุมชนให้มีความหลากหลายและทันสมัย และครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและสังคม

2. สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ

สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะที่ปฏิบัติในปัจจุบันในแต่ละด้าน จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัย พบว่า

ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูต้องกำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ต่อเนื่องซ้ำๆ ออกแบบกิจกรรมที่ทำทนายผู้เรียนวิเคราะห์ผู้เรียน ครูต้องรู้จักวิทยาพัฒนาการแล้วใช้จิตวิทยาการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการออกแบบกิจกรรม ออกแบบกิจกรรมโดยคำนึงถึงความยาก - ง่ายของกิจกรรม สภาพปัญหาในโรงเรียนและกิจกรรมที่ผูกโยงกับปัจจัยอื่น บูรณาการกับเนื้อหาวิชาและกิจกรรมต่างๆ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม

ด้านเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูใช้เทคนิค วิธีการเริ่มจากการบังคับให้ทำกิจกรรมจนถึงให้คิดกิจกรรมทำเองทั้งกิจกรรมในโรงเรียนและกิจกรรมนอกโรงเรียน ให้ทำกิจกรรมในลักษณะโครงงาน ส่งเสริมให้มีการประกวดแข่งขัน รวมทั้งสร้างแรงกระตุ้นด้วยการชมเชยและการให้รางวัล

ด้าน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ หรือเรียกว่า ปัจจัยสนับสนุน ซึ่งได้แก่ สื่อที่ใช้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชน เครือข่ายการเรียนรู้ คน ซึ่งได้แก่ ครู ที่ปรึกษา พ่อ แม่ ผู้ปกครอง งบประมาณ พาหนะ เวลาในการทำกิจกรรม

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูมีการให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด ความรู้สึกจากการทำกิจกรรมออกมา หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากทำกิจกรรมมาแล้ว ซึ่งการวัดไม่จำเป็นต้องมีเกณฑ์ในการวัด ทั้งนี้ครูต้องเป็นผู้ประเมินโดยการดูผลงาน พัฒนาของผู้เรียนและการสังเกตพฤติกรรมและให้ชุมชนร่วมประเมิน

3. สรุปผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะและสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เมื่อพิจารณาถึงความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะจากการสำรวจและสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะจากการสัมภาษณ์ พบว่า ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะในด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะทุกประเด็น ด้านเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรม ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้นิทานท้องถิ่นกระตุ้นให้มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติในท้องถิ่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนให้ผู้เรียนในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และด้านการวัดและประเมินผล ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชน พ่อ

แม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านร่วมประเมิน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

4. สาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะที่ปฏิบัติในปัจจุบัน

สาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ผู้บริหาร ในการพัฒนาจิตสาธารณะนั้นผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับนโยบายและไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างจริงจังและ 2) ครูผู้สอน เนื่องจากครูผู้สอนมีภาระงานมากส่งผลให้เกิดความอ่อนล้า ไม่มีเวลา ทำให้ไม่ทำหน้าที่อย่างจริงจัง ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดภาวะผู้นำและสอนโดยไม่คำนึงถึงเป้าหมายที่จะเกิดกับผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลหลายประเด็น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ

ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้งในภาพรวม พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในลำดับที่ 1 คือ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลและด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ เช่นเดียวกันกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญก็พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะที่สอดคล้องกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ให้พัฒนาผู้เรียนโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้สอนจึงต้องเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนจะต้องเลือกใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดนั้นพึงจะมีการพัฒนาอย่างจริงจังในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทำให้ครูมองภาพการจัดกิจกรรมไม่ออก ไม่รู้ว่าจะออกแบบกิจกรรมอย่างไร ให้เทคนิคอย่างไร ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะ อีกทั้งเงื่อนไขและระยะเวลาการใช้หลักสูตรที่เริ่มมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 ที่ประกาศให้ใช้ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและปีการศึกษา 2553 ในโรงเรียนทั่วไปทำให้ครูต้องจัดกิจกรรมตามที่หลักสูตรกำหนดแต่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจส่งผลให้ครูมีความต้องการจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะในทุกด้าน นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนเน้นแข่งขันด้วยการวัดความรู้และทักษะทางวิชาการทำให้ครูต้องพัฒนาตนเองในด้านวิชาการเป็นสำคัญ ทั้งยังไม่สามารถสอดแทรกเรื่องของจิตสาธารณะลงในเนื้อหาวิชาที่สอนได้ เพราะมุ่งแต่สอนวิชาการ(สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา, 2549) จากการศึกษาของกรรณก ทอมี (2549) พบว่าปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ครูขาดแคลนสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนและเวลาที่ใช้ไม่เพียงพอ ในขณะที่ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้มากที่สุด สอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ครูให้ไว้ว่า อุปสรรคในการจัดกิจกรรม คือ ด้านงบประมาณ

จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะในลำดับที่ 4 คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะเป็นประจำและต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมบำเพ็ญตนหรือกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ โดยคำนึงถึงหลักการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เริ่มใช้ใน ปี พ.ศ. 2552 โดยเฉพาะเรื่องการวิเคราะห์ผู้เรียนแล้วนำมาวางแผนการจัดกิจกรรม การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งเป็นบทบาทที่ครูต้องรู้และต้องทำความเข้าใจ

เมื่อศึกษาลงไปรายละเอียดในด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ในภาพรวมพบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนให้ผู้เรียนในการจัดกิจกรรม และเมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ที่สอดคล้องกัน คือ การจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนให้ผู้เรียนในการจัดกิจกรรม นอกจากนี้แล้วจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญก็พบว่า ปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คืองบประมาณ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดจิตสาธารณะนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์

กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมชุมชนและท้องถิ่น บางครั้งต้องเดินทางไปทำกิจกรรมนอกโรงเรียน ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีงบประมาณสนับสนุน ซึ่งทางโรงเรียนก็มีงบประมาณในการทำกิจกรรมในส่วนนี้ไว้แล้ว แต่ในบางกิจกรรมต้องใช้งบประมาณจำนวนมากทำให้ครูประสบปัญหาในการจัดกิจกรรม และอาจเป็นไปได้ว่าสถานศึกษามีงบประมาณที่จำกัด จึงต้องกำหนดลำดับความจำเป็นและความสำคัญในการใช้อย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด

ด้านเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรม ในภาพรวมความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้นิทานท้องถิ่นกระตุ้นให้มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติในท้องถิ่น เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้นิทานท้องถิ่นกระตุ้นให้มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสาธารณสมบัติในท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิทานท้องถิ่นจะมีคติคำสอนหรือปรัชญาในการดำเนินชีวิตที่ผูกกับหลักคุณธรรมจริยธรรมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้นๆ จากข้อมูลที่ได้สอดคล้องกับวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะที่ ทิศนา ขัมมณี (2546) ได้นำเสนอ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะได้ คือการเล่านิทานที่ใช้สื่อให้ผู้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่ต้องการ นิทานที่ใช้ประกอบไปด้วย นิทานปรัมปรา นิทานท้องถิ่น นิทานเทพนิยาย นิทานคติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2546) อ้างอิงใน บุญทัน ภูบาล) ที่พบว่า นักเรียนที่ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะมีจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่ไม่ใช้รูปแบบพัฒนาจิตสาธารณะและนักเรียนที่ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะมีความคงทนของจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่ไม่ใช้รูปแบบพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน นอกจากนี้การพัฒนาจิตสาธารณะนั้นสามารถนำวิธีการหรือมาตรการต่างๆ ที่หลากหลายมาใช้จนผู้เรียนเกิดความเป็นนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับฉันทนา จันทร์บรรจง และคณะ (2554) ที่ได้ศึกษาผลกระทบของนโยบายรัฐบาลต่อการปลูกฝังจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับพบว่า เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่โรงเรียนได้นำความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นมาบูรณาการในหลักสูตรและจัดการเรียนรู้หลากหลายมากขึ้น

สำหรับครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้ดนตรีหรือผลงานทางศิลปวัฒนธรรมให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเป็นได้ว่าสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของครูที่สอนและผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีลักษณะเป็นชนบท มีความใกล้ชิดกับศิลปกรรม งานศิลปะที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น ส่งผลให้ครูผู้สอนเห็น

ความสำคัญและมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่จะนำสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน อีกทั้งเนื้อหาและท่วงทำนองของดนตรีทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด จิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ เกื้อกูล ส่งเสริม สนับสนุนสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะชนคนหมู่มาก (แหวง ไตจิราการ, 2553)

ด้านการวัดและประเมินผลในภาพรวมและแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านร่วมประเมิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ ซึ่งนักเรียนจะทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ทำกิจกรรมให้กับชุมชน และอาจเป็นไปได้ว่าสถานศึกษามีการประยุกต์ให้ชุมชนปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มพ่อ แม่ ผู้ปกครองที่มีความรู้ พระสงฆ์มาช่วยสอนหรือแบ่งปันประสบการณ์ที่น่าสนใจและให้ข้อคิดหรือการนำเอาโครงการในชุมชนมาใช้ในการทำกิจกรรมจึงมีความต้องการให้ชุมชนร่วมประเมินในลักษณะความพึงพอใจที่มีต่อชุมชน อีกทั้งการวัดจิตสาธารณะนั้นไม่สามารถวัดได้โดยตรงต้องใช้วิธีการวัดโดยอ้อมและมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกจึงบอกไม่ได้ว่าถูกหรือผิดและพฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ในการประเมินจึงมีความคลาดเคลื่อนสูง จึงต้องวัดหลายๆ ครั้ง อย่างต่อเนื่องและเพื่อให้ครูผู้สอนได้ทราบมุมมองที่แตกต่างเกี่ยวกับจิตสาธารณะของผู้เรียน จึงมีความต้องการให้ชุมชน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านร่วมประเมิน

ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม พบว่า ครูมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาหรือแก้ปัญหาให้ชุมชนให้มีความหลากหลายและทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดบทบาทของครูที่ต้องวางแผนการเรียนรู้ที่ต้องท้าทายความสามารถของผู้เรียน โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา อยู่ในวัยที่ชอบแสดงออก ชอบความท้าทาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้อาจเป็นไปได้ว่ากิจกรรมที่ท้าทายและทันสมัยจะช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งครูจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายตามสภาพสังคมและปัญหาทางจริยธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (2549) พบว่า การสอนของครูนั้นขาดความร่วมมือร่วมสมัย ไม่สามารถสอนได้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสภาพโลกาภิวัตน์ที่มีประเด็นทางจริยธรรม

ใหม่ๆ นอกจากนี้การสร้างเสริมจิตสาธารณะ ควรใช้มาตรการหลายๆ อย่างพร้อมๆ กัน อย่างบูรณาการ(ชาย โพธิธิตา และคณะ, 2543) สอดคล้องกันกับสุพักตร์ พิบูลย์ (2552) และสมโชค เจริญการ (2553) ก็ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า วิธีการในการสร้างจิตสาธารณะมีหลายแนวทาง สถานศึกษาต้องคิดกิจกรรมที่มีความเป็นไปได้ ง่ายและสะดวกในการปฏิบัติแต่ให้ผลดี และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญก็พบว่า “การออกแบบกิจกรรมเด็กเขาจะคิดเอง ถ้าผู้ใหญ่คิดจะแบบโบราณ...” แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมที่ออกแบบต้องมีความทันสมัยและท้าทายผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนสนใจอยากเข้าร่วมกิจกรรม

ครูโรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนช่วยเหลือพ่อ แม่ ผู้ปกครองและครูทำงานด้วยความเต็มใจที่เชื่อมโยงกับลักษณะของบุคคลและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพการเปลี่ยนแปลงและปัญหาของแต่ละชุมชน มีความแตกต่างกัน โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่จะมีที่ตั้งอยู่ในเขตชนบท มีวัฒนธรรมวิถีการดำเนินชีวิตที่ใกล้ชิดกับพ่อ แม่ ผู้ปกครอง การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรม รับจ้าง นักเรียนต้องช่วยเหลือผู้ปกครองในการทำงาน ดังนั้นครูผู้สอนจึงออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน นอกจากนี้แนวทางการดำเนินการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่ครูควรวิเคราะห์ผู้เรียนแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (2549) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับครูไว้ว่า ควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียนในเรื่องสภาพพื้นฐานครอบครัว เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อจัดการสอนได้อย่างเจาะจงและสอดคล้องกับสภาพผู้เรียน

นอกจากนี้ครูโรงเรียนขนาดกลางมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนั้นเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งต้องมีการวางแผนร่วมกันในการจัดกิจกรรม ทั้งเรื่องกำหนดรายละเอียดขั้นตอนในการจัดกิจกรรม การวางแผนจัดสรรงบประมาณ เวลาในการทำกิจกรรม การติดต่อประสานงานกับชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลที่ได้แตกต่างกับแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะแก่นักเรียนที่สุพักตร์ พิบูลย์ (2552) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ให้สถานศึกษาเป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชนในรัศมีที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา เช่น รับผิดชอบดูแลในรัศมี 1 กิโลเมตร รอบสถานศึกษา โดยร่วมกับชุมชนอย่างจริงจังในการพัฒนาบรรยากาศ/สิ่งแวดล้อมของชุมชน อาจปฏิบัติการผ่านกิจกรรมชุมนุมที่มีอยู่ในโรงเรียนและเน้นให้นักเรียนมีบทบาทหลักในการ

ร่วมวางแผนพัฒนา แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ว่าการมีส่วนร่วมจะเปลี่ยนไประหว่างครูกับผู้เรียนหรือครูกับชุมชน แต่การมุ่งสร้างจิตสาธารณะนั้นที่สำคัญคือการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม

ส่วนครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพที่ตั้งโรงเรียนซึ่งจะอยู่ในเมืองหรือติดเมือง ด้วยลักษณะสภาพสังคมเมืองทำให้นักเรียนขาดปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและสังคม ส่งผลให้ครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตสาธารณะนั้นมีสภาพแวดล้อมภายนอกที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์เป็นปัจจัยในการสร้างจิตสาธารณะ (Coopersmit, 1981 อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2551) สอดคล้องกับไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจ (2543) ที่ได้สรุปว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและสังคมเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะ และยังสอดคล้องกับ ปกรณ์ สุปินานนท์ (2552) ที่ได้กล่าวว่า ครูสามารถสอดแทรกคุณลักษณะจิตสาธารณะให้กับนักเรียนในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) เป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิด “การเรียนรู้ผ่านทาง การให้บริการ” (service learning) โดยมีการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาการเข้ากับประสบการณ์การบริการ (service experience) โดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านทางประสบการณ์ตรงในการให้บริการกับชุมชน ครูสามารถสอดแทรกเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงในชุมชน ขณะเดียวกันก็มีการเรียนรู้ในส่วนของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาผสมผสานเข้าไปด้วย

2. สาเหตุของปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัย พบว่า มีสาเหตุมาจาก 2 ส่วน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร ในการพัฒนาจิตสาธารณะนั้นผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับนโยบายและไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างจริงจัง เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางวิชาการ เน้นการสอบแข่งขัน ผลการสอบเข้ามหาวิทยาลัย อีกทั้งผู้ปกครองและชุมชนต้องการให้บุตรหลานมีผลการเรียนที่ดี สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ จึงทำให้ผู้บริหารให้ความสำคัญการพัฒนาทางวิชาการ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีบทบาทที่สำคัญเพราะเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการและจัดสรรทรัพยากรในการสนับสนุนต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ซึ่งงานวิจัยของฉันทนา จันทร์บรรจง และคณะ (2554) พบว่า แนวทางในการปลูกฝังจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมคือ ควรกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาบริหารหลักสูตรโดยน่านโยบายของหน่วยงานอื่นมาประกอบพิจารณาเพื่อร่วมมือกับท้องถิ่นอื่นจะช่วยเสริมสร้างจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคมของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา

(2549) ที่ได้ศึกษารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างจริงจังในการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับการพัฒนาด้านวิชาการ 2) ครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนมีภาระงานมาก ไม่มีเวลา ทำให้ไม่ทำหน้าที่อย่างจริงจัง อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดภาวะผู้นำและสอนโดยไม่คำนึงถึงเป้าหมายที่จะเกิดกับผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นพัฒนาผู้เรียนโดยยึดหลักว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ทำให้ภาระงานของครูเพิ่มตามบทบาท ทั้งการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล แล้วครูยังต้องเตรียมตัวให้พร้อมในทางด้านวิชาการเพื่อใช้สอนเนื้อหาตามหลักสูตร นอกจากนี้แล้วครูต้องเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณสมบัติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ทั้งงานที่ต้องทำเพื่อปรับตำแหน่งทางวิชาการ งานวิจัยจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน การเตรียมการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาส่งผลให้ครูไม่มีเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (2549) พบว่า การสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนนั้นขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นหลัก ในขณะที่ครูมีภาระงานมากและต้องรับผิดชอบจำนวนมาก โดยเฉพาะการสอนทางวิชาการที่อัดแน่นตามสาระการเรียนรู้ การดูแลเด็กและงานอื่นๆ การที่ครูจะต้องมารับผิดชอบสอนด้านคุณธรรมจริยธรรมนั้นจะไม่มีเวลาเพียงพอ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมจะไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ส่งผลให้การพัฒนาการสอนคุณธรรมจริยธรรมไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบว่า ครูขาดคุณสมบัติที่จำเป็นและไม่เพียงพอ เช่น ไม่มีความรู้ความเข้าใจหรือความเชี่ยวชาญมากพอและไม่ได้จบมาโดยตรง ไม่มีเทคนิคหรือทักษะที่มากพอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาจิตสาธารณะให้กับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ เมื่อมีการจัดลำดับความสำคัญ พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ลำดับที่ 2 คือ ด้านเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 คือ ด้านการวัดและประเมินผลและลำดับที่ 4 คือ ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำความต้องการจำเป็นที่ได้จาก

งานวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการในด้านการตัดสินใจ วางแผนและกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ ได้

1. ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ พบว่า ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนให้ผู้เรียนในการจัดกิจกรรม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำความต้องการจำเป็นนี้ไปใช้ประกอบการพิจารณาส่งเสริม สนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกกับครูในจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะให้กับเกิดกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการที่แท้จริง

2. ด้านเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรม ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การใช้นิทานท้องถิ่นกระตุ้นให้มีจิตสำนึกในการดูแลรักษาธรรมชาติในท้องถิ่น ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำความต้องการจำเป็นนี้ไปใช้ส่งเสริม เพิ่มเทคนิควิธีการต่างๆ ในการจัดกิจกรรมให้หลากหลาย นอกจากนี้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำสารสนเทศที่ค้นพบไปใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการในการตัดสินใจวางแผนการพัฒนาครูในสถานศึกษาให้สามารถใช้เทคนิค วิธีการที่ดี มีประสิทธิภาพ ให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณค่าต่อครู รวมทั้งคุ้มค่าต่อการลงทุน

3. ด้านการวัดและประเมินผล ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านร่วมประเมิน โดยสถานศึกษาสามารถนำความต้องการจำเป็นดังกล่าวไปพัฒนาการประเมินโดยการให้ความรู้ ความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องการประเมินผล ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นและเพื่อให้ผลการประเมินมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมพัฒนาหรือแก้ปัญหาให้ชุมชนให้มีความหลากหลายและทันสมัย ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำความต้องการจำเป็นดังกล่าวไปใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ เพื่อดึงดูดและเป็นการท้าทายผู้เรียนให้มีความสนใจอยากเข้าร่วมกิจกรรม อีกทั้งทำให้การจัดกิจกรรมไม่เป็นเรื่องที่น่าเบื่อสำหรับผู้เรียน

5. สภาพปัญหาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะที่ค้นพบจากงานวิจัย พบว่า มีสาเหตุมาจาก 2 ส่วน 1) ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับนโยบายและไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างจริงจังและ 2) ครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนมีภาระงานเยอะส่งผลให้ไม่มีเวลา ทำให้ไม่ทำหน้าที่อย่างจริงจัง อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจขาด

ภาวะผู้นำและสอนโดยไม่คำนึงถึงเป้าหมายที่จะเกิดกับผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตสาธารณะอย่างจริงจัง ในด้านครูผู้สอนนั้นองค์กรหรือหน่วยงานด้านการจัดการศึกษาสามารถนำสารสนเทศที่ค้นพบไปประกอบการพิจารณาและดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเชิงสำรวจ สารสนเทศที่ได้สะท้อนถึงความต้องการจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนา ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด
2. ความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะในแต่ละด้านในงานวิจัยนี้ได้จากการสำรวจ ทำให้ข้อมูลที่ได้ยังไม่สะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมด้วย เพื่อให้ได้ประเด็นความต้องการจำเป็นที่ครอบคลุมการส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะยิ่งขึ้น
3. งานวิจัยนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเชิงสำรวจ สารสนเทศที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นที่ครูต้องได้รับการพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับครู เพื่อสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง